

Atmintyje išlikę Sausio 13-osios įvykiai

Stanislovas Kiaras

Klaipėdos Prano Mašiotų progimnazijos mokinės
senelis

Parengė Austėja Kavoliūtė

Mano šeima visada buvo patriotiška. Mano mamos broliai buvo partizanai, ištremti į Sibirą, todėl meilė Lietuvai ir atsakomybė už ją buvo įskiepyta nuo vaikystės, visada jaučiau pareigą ginti mūsų šalį.

Tuo metu gyvenau Šiauliuose. Nors dar nežinojome, kad Sausio 13-osios naktį teks stoti į kovą, neramumai jau buvo juntami. Palikęs šeimą namuose, kartu su draugais automobiliu išvykau į Vilnių. Automobilį palikome atokiau nuo Seimo, tam, kad netrukdytume eismui, ir dėl bendro nesaugumo jausmo.

Vos atvykęs pajutau nepaprastą žmonių vienybę ir nuoširdumą. Nors minia buvo didžiulė, nebuvo nei pykčio, nei stumdymosi. Žmonės dainavo, vaišino vieni kitus arbata, dalijosi maistu. Ore tvyrojo ne baimė, o pakylėjimas ir ryžtas. Iš Seimo balkono kalbėjo tuometiniai šalies lyderiai, tarp jų ir Vytautas Landsbergis. Jų žodžiai ramino, informavo ir stiprino mus, suteikdami pasitikėjimo ir vilties. Tai buvo akimirka, kai aiškiai pajutome, ką reiškia būti kartu ir ginti savo laisvę.

Žmonės ruošėsi gynybai, tempė pagalius, vilko tvoras, statė barikadas. Dalis buvo atvykę organizuotais autobusais iš kitų miestų. Atvyko ir muzikantai, groję skirtingose vietose. Visa tai kūrė nepaprastą, labai stiprų patriotinį jausmą.

Vėliau mus pasiekė žinia, kad Šiaurės miestelyje juda karinė technika. Sausio 13-osios dieną pasirodė tankai, bet jie pasuko televizijos bokšto link, o ne prie Seimo. Vis dėlto, prie Parlamento tvyrojo didžiulis nerimas. Niekas nežinojo, kas bus toliau. Pažvelgus žmonėms į akis, buvo aišku, visi jautė baimę.

Kai pradėjo judėti tankai, minioje kilo panika. Žmonės, tarp kurių buvo vyrų ir moterų, senjorų ir vaikų verkė, triukšmas buvo milžiniškas, sunku pasakyti, ar tai buvo šauksmai, ar riksmi. Seimo Rūmus žmonės buvo apsupę iš visų pusių. Girdėjosi sprogimai, šūvių garsai. Atrodė, kad šaudoma, galbūt leidžiamos raketos.

Kai buvo pranešta apie žuvusius, žmonių skausmas buvo neapsakomas. Nors šalia mūsų jų nebuvo, moterys verkė, žmonės meldėsi. Ir kartu, paradoksaliai, jautėsi pasididžiavimas ir pareigos jausmas.

Tą akimirką nebegaili savęs, tarsi supyksti ir eini pirmyn. Tai buvo matyti ir filmuotoje medžiagoje, kai žmonės stūmė tankus, puikiai suvokdami pavojų, bet vedami emocijos ir ryžto.

Nors pasiryžimas dėl laisvės buvo didelis, tačiau vilties buvo mažai. Atrodė, kad galime neišsilaikyti. Tai, kad Parlamentas liko nepuolamas, buvo netikėta. Manau, jį išsaugojo pati žmonių masė, toks tankis, tokia vienybė, kad turbūt nedrįso važiuoti tankais tiesiai į minią.

Žvelgdamas iš šiandienos perspektyvos, ypač suprantu laisvės vertę. Jauniems žmonėms, gimusiems laisvoje Lietuvoje, tai sunku iki galo suvokti. Jie nepatyrė sovietinio spaudimo, baimės kalbėti, represijų. Tais laikais bijojome valdžios, stovėjome eilėse prie maisto, o dabar galime laisvai keliauti, kalbėti, rinktis. Todėl vertinkime laisvę. Ji buvo iškovota aukomis, skausmu ir didžiule įtampa. Sausio 13-oji parodė, kad net tada, kai vilčių beveik nėra, žmonių vienybė ir pasiryžimas gali apginti valstybę. Tas jausmas buvo toks stiprus, kad jis tiesiog nešė pirmyn, nepaisant baimės ir pavojaus.

